

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2 3 / 2 4

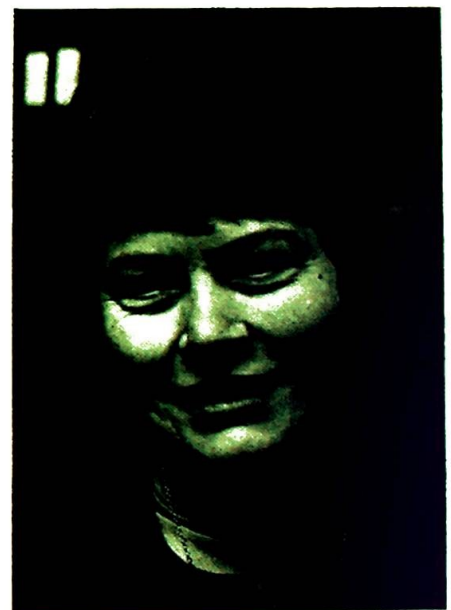
88. ÅRGANG

4. DESEMBER

1 9 7 6

*24 siders
advent-
og
julenummer*

**ET SMIL I
DESEMBER**

En katolsk mening om saken

CONGAR O

Av Finn

Blant vår tids store teologer inn- tar den franske dominikanerpater Yves Congar en helt fremtredende plass. Gjennom en omfattende litterær produksjon har han øvet en dyptpløyende innflytelse på den katolske kirkes utvikling i vår tid. Med sin bok «Chrétien désunis» fra 1937 ble han en av banebryterne for gjen- nombruddet av den katolske kirkes deltakelse i den økumeniske bevegelse. Hans deltagelse på Det 2. Vatikankonsil som teologisk ekspert var av en slik betydning at pave Paul VI ved en anledning uttalte, at det for en stor del skyldes pater Congar at konsilet ble det det ble. I dag er Congar en syk mann på 72 år, som bare kan bevege seg med krykker, eller i rullestol, men som likevel er i full åndelig vigør. «Jeg arbeider hver dag sjelden mindre enn ti til tolv timer, og leser omtrent en bok om dagen», har han nylig uttalt.

Den franske prest og journalist, Jean Puyo, redaktør av tidsskriftet «Journal de Vie», har intervjuet pater Congar, og utgitt det i form av en bok på over 200 sider. I disse spørsmål og svar lærer vi Congar å kjenne fra barndommen og frem til det han i dag er. Samtidig gir denne bok et uhyre interessant overblikk over alt som er skjedd i den katolske kirke i vår tid. Ikke minst får vi kjennskap til meget av det som skjedde på konsilet, både foran og bak kulissene, og en vurdering av den krise kirken i dag gjennomlever. (Jean Puyo inter- roge le Père Congar. Paris 1975.)

Ved lesningen av denne bok har jeg med forbauselse lest hva pater Congar sier om Martin Luther. Som hans elev under mine studieår i Frankrike visste jeg at han hadde

en positiv innstilling til denne om- stridte person i kirkens historie. I denne bok bekjenner denne katolske teolog at han betrakter Luther som «et av de største religiøse genier i historien. Jeg setter ham på samme plan som Augustin, Thomas Aquinas eller Pascal. På en viss måte er han endog større». Dette er en katolsk vurdering av Martin Luther som vi ikke er vant til her i Norge. Jeg anser det derfor av betydning å høre litt nærmere om hvordan pater Congar ser på denne mann som — sier han — «jeg elsker og respekterer». Det er nemlig Congars overbevisning at «intet av varig verdi vil bli oppnådd overfor protestantismen så lenge vi ikke tar skritt til virkelig å forstå Luther, og gir ham en rettfærdig historisk vurdering, istedet for bare å fordømme ham».

Det var i sine unge år, på en stu- diereise i Tyskland i 1920-årene, at Congar fikk den første kontakt med Luther og hans tankeverden. Hans senere studier av Luthers verker har — sier han — hatt stor betydning for hans åndelige utvikling. Han er fullt klar over det som kan kritiseres hos Luther, såvel i hans karakter som i hans teologi, og i den rolle han — sikkert mot sin vilje — har spilt de kristne kirkers forferdelige split- telse. Likevel beundrer Congar ham, og er rede til — overfor dem som vil bebreide ham for det — å forsvare sitt standpunkt. Han setter bare som betingelse at hans kritikere selv har lest aldri så lite av Luthers egne verker. (Luthers verker teller over 80 bind).

På Poyos spørsmål hva det er som gjør at Congar betrakter Luther som et religiøst geni på like fot med

Augustin og Thomas Aquinas, svarer han: «Luther har gjennomtenkt hele kristendommen på nytt, gitt den et nytt helhetssyn og en ny tolkning. Men for å forstå ham må man nærme seg ham på en riktig måte. Det finnes uten tvil patologiske trekk i Luthers karakter. Han kan ha en brautende fremferd, som minner om vår Rabelais, selv om dette ikke må tillegges for stor vekt. Han kan også være voldsom, inntil det frastøtende; enkelte av hans karikatur-bilder av pavedømmet som han lot utgi, er helt enkelt avskyelige. Men de som bare stanser ved disse sider hos ham, risikerer ikke å få øye på hans vir- kelige storhet. For Luther er først og fremst en religiøs skikkelse, og opphavet til en religiøs bevegelse av enestående betydning. Han har grunn- lagt den lutherske kirke. Det er dette som det er nødvendig å oppdage bak hans overdrivelser og hans feilgrep.

Hva er da det helt vesentlige i Luthers syn? Luther betrakter men- nesket først og fremst — for å bruke hans egne ord — *coram Deo*, i dets forhold til Gud. Dette er et dypt bibelsk anliggende. Det er bare i sin relasjon til Gud at mennesket kan forstå seg selv, og selv bli forstått. Luther har ingen interesse av men- nesket i dets naturlige tilstand, i dets filosofiske bestemmelse som «en for- nuftbegavet dyreart».

Den neste synsmåte som jeg anser for viktig i forståelsen av Luther, er: Unverfügbarkeit Gottes — ingen og intet kan bestemme over Gud. Han er den ubetinget første, alt utgår fra Ham. For å tale med Barth: Gud er alltid subjekt, aldri objekt. Gud er ikke en realitet som man kan tilegne seg ved noensomhelst egen aktivitet.

M LUTHER

Thorn

Han har det totale initiativ, i den grad at Han gir nettopp det som setter oss i stand til å møte Ham. Dette er et helt evangelisk syn, som går gjennom alle brevene fra Paulus. Det er en tekst av Luther som jeg pleier å sitere, uten å si at den er av ham — og få er det som oppdager det — og som jeg kan utenat: «Bare det fåret som er gått vill, blir søkt, bare den fangne blir satt fri, bare den fattige blir gjort rik, bare den svake blir styrket, bare den ydmyke blir opphøyet, bare det som er tomt kan fylles, bare det som ikke er kan bygges.» (Kommentar til Romerbrevet 3, 7.)

Dette ser jeg som de to grunnpilarer i Luthers tankeverden. Men — jeg gjentar det — Luther er en gigant i kirkehistorien, og derfor vil jeg ikke påstå at jeg har grepet alle sider av hans verk.»

På Puyos spørsmål om kirkesplittelsen i det 16. århundre kunne ha vært unngått hvis Rom hadde reagert annerledes på Luther, svarer Congar: «Jeg tror ikke det. Luthers radikalisme var betingelsesløs. Den hadde også sin storhet: han visste at han risikerte sitt liv. Men hans begrensning var at han bedømte alt ut fra sin egen personlige opplevelse. Han er ute av stand til å vurdere en situasjon objektivt. Den katolske historiker som har fornyet vårt kjennskap til Luther, Joseph Lortz, har påvist at det Luther fremholdt som det rette evangeliske syn, det finnes i den katolske messe-tekst og i den katolske kirkes bønner: nådens absolutthet og Guds frie initiativ. Til dette kommer at Luthers overordnede i klosteret, Staupitz, ga Luther — og Luther har selv fortalt det —

dette råd: «Ta din tilflukt til Guds barmhjertighet, kast deg i hans barmhjertighets armer!» Men det ser ut til at Luther var ute av stand til å tilegne seg noe som ikke sprang ut av hans egen personlige opplevelse. Alt måtte komme fra ham selv, — og samtidig er det hans storhet, for hans religiøse opplevelse hadde en styrke, en spennvidde og en klangfarve av helt usedvanlig karakter.

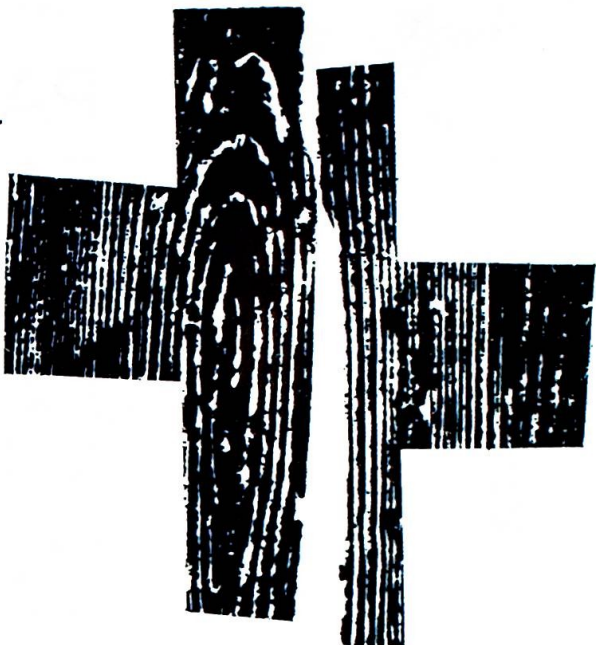
I dag kan man høre protestantiske kristne — langt fra alle! — si at hvis Luther hadde kunne oppleve Det 2. Vatikankonsil, ville han ikke ha brutt med Rom. Flere av hans reformatoriske anliggender har jo konsilet godtatt: Guds ords sentrale plass i kirkens liv, betydningen av det alminnelige prestedømme for legfolket, og endog praktiske forordninger som folkesproget i gudstjenesten, og nattverd både med brød og kalk. Men på Luthers tid var det ingen, absolutt ingen, som forsto kjernen i den kirkekrise han ble opphavet til.»

Som konklusjon på sitt syn på Luther sier pater Congar: «Selvfølgelig beklager jeg reformasjonens splittelse. Protestant er jeg ikke, og blir det aldri, dertil er jeg for kritisk innstillet til reformasjonen og protestantismen, selv om jeg anerkjenner dens positive kjerne og store sider. Det kan ikke være tvil om at reformasjonen, særlig i dens luther-

ske form, har bidratt med helt positive verdier i den bibelske, den historiske og den teologiske erkjennelse. Gud alene kan gjøre opp regnskapet».

*

Stillet overfor pater Congars store beundring for Luther, føler jeg trang til å tilføye, at han kanskje hadde dempet den noe, hvis han på nært holdt hadde sett de resultater som Luthers holdning har ført til. Treet kjennes på fruktene, som Herrens ord lyder. Congar sier at det hører med til Luthers storhet, at han har grunnlagt den lutherske kirke. Men var det noe som var fjernt fra Luthers tanke, så var det å grunnlegge en ny kirke! Luthers konflikt med Rom — der det var feil på begge sider — tvang ham til å organisere egne evangeliske menigheter. Disse ble lagt under de tyske fyrsters styre. En frukt av dette er statskirkesystemet. Hvilke indrekirkelige spenninger det har ført til, er vi i dag vitne til i norsk kirkeliv. Den kirke som — mot Luthers vilje — bærer Luthers navn, mangler indre enhet. På grunn av disse indre spenninger mener mange — også lutherske teologer — at uten statens hånd over Den norske kirke, ville den sprenges i flere lutherske frikirker, i likhet med de lutherske kirker i U.S.A. (Forts. neste side.)

Congar om Luther

(Forts. fra forrige side.)

Dette er også aspekter som må tas med i vurderingen av Luthers verk. At han har hatt dype evangeliske intuisjoner er hevet over tvil. Men han hadde en mangelfull forståelse for at det bibelske budskap må stå i en kirkelig sammenheng. Bibelen er Kirkens bok. Evangeliet i dets skriftlige form er et produkt av den kirke som apostlene grunnla rundt om i Middelhavslandene. Evangeliet var opprinnelig et muntlig rykte — ikke et skrift — som bredte seg fra land til land om en korsfestet jødisk rabbi som var stått opp fra de døde. Dette rykte er i dag den evangelie-forkynelse som er Kristi kirkes gudgitte oppgave i verden. Vår egen situasjon i dag er den paradoksale at Luthers evangeliske syn er i ferd med å bli bedre varetatt innenfor den katolske kirke — som i fornyet skikkelse er fremgått av Det 2. Vatikankonsil — enn i de lutherske kirker som preges av indre og ytre splittelser i synet på det bibelske budskap. Luthers storhet er hans evangeliesyn, hans svakhet hans kirkesyn. Hans reformatoriske innsats blir først fullbyrdet når katolske og lutherske kristne møtes i en rett forståelse av den organiske enhet mellom Bibel og Kirke.

REDAKSJONELT:

PAX ET BONUM

Det er oppmuntrende å kunne sette sluttstrek for mitt arbeide i ST. OLAVs redaksjon med noen leserbrev (side 350 i dag) som avsluttes med vennlige hilsener. Innsenderne er hjertens uenige i noe jeg har skrevet i et par av de siste numrene av bladet og sier dette høyt og tydelig. Men avslutningen er faktisk forsonende, et innlegg slutter til og med i den gamle hilsenen pax et bonum. Det blir for meg ikke bare en bra avslutning på et travelt år, det lover mer.

For så og så mange år siden var man uenige på en mer ilsken måte i katolske kretser her på berget. Uroen etter Konsilet førte til ordkløverier og sammenstøt. På mange måter har det vært et mål for min redaksjon av bladet å få leserne til å godta uenighet som en naturlig og brukbar ting, vi var enige om noe helt vesentlig, vi hadde råd og rett til å være uenige om så mangt av det andre. Det var ikke nødvendig å mistenkeliggjøre eller skjelle hverandre ut ved slike anledninger.

De leserbrev vi trykker i dag berører dels vår omtale av pastor Kieland Bergwitz og Lefebvre, dels vår behandling av stoff fra Afrika, Spania og andre steder. Jeg tror det tyder på at vi har kommet et godt stykke ut av uroen og forvirringen når disse brev blir avsluttet med hyggelige ord, for eksempel med det gamle pax et bonum.

Vi er trossfeller av mange slag og med høyst forskjellige erfaringer og meninger om mye. Det må være meg tilgitt at jeg synes at noe i disse brev blir en slags julegave.

A. R.

REDAKT

Når Åge Rønning ved utgangen av året etter eget ønske slutter som redaktør for dette tidsskrift, er det en hel periode i «St« Olav»'s historie som dermed går til ende.

Åge Rønning ble først medarbeider i patrene Rieber-Mohns og Gunnes' redaksjonstid — det var i april 1964 — for derefter å bli medredaktør to år senere. Som ansvarshavende redaktør overtok han for temmelig nøyaktig 10 år siden.

Å skulle følge etter pater Hallvard Rieber-Mohn var sikkert ingen lett oppgave, særlig fordi det skortet sterkt på medarbeidere, et trekk som forøvrig har holdt seg nokså konstant. At bladet til dels skiftet karakter turde ikke forundre. Enhver redaktør vil måtte foreta utgivelsen ut fra sine egne forutsetninger. Åge Rønnings redaksjonstid falt dessuten i den efterkonsiliære periode. Meget nytt skulle formidles og mange brytninger og meninger skulle gjenspeiles. Jeg synes redaktør Rønning alt i alt har skilt seg meget godt fra den nærmest umulige oppgave det er å skulle utgi noe som skal være både et kirkeblad, et tidsskrift for religion og kultur, et informasjons- og meddelelsesorgan, et forum for meningsbrytninger. Jeg synes redaktøren har klart å ivareta og balansere godt mot hverandre disse forskjellige aspekter, slik at «St. Olav» den hele tid, om man var enig eller ikke, har vært interessant og spennende lesning, ofte også givende.

Jeg vil med dette takke den avgående redaktør for hans seige innsats — i de senere år gjort med sviktende helse — og for hans store på-

ØR SKIFTE

En
klovn

For siste gang, for siste gang, det giver mang en småting rang. Jo, jeg vet at jeg mishandler en stor dikters linjer på denne måten. Men dette er faktisk den siste klovn, og jeg vil si takk for meg og sende en hilsen til dere som har fulgt denne underlige spalten i elleve år:

Det har vært hyggelig å skrive for dere. Klovneriene har gitt mange venner etter hvert, jeg kommer til å savne dere, en for en.

Det er klart at det har vært en vanskelig tid for mange. Men vi lever hele tiden i en besynderlig verden hvor bladet og denne spaltens oppgave bl. a. har vært å holde en slags balanse. Noen syntes det ble så som så med den balan-

segangen kanskje, men de fleste har vært hyggelige og forstått.

Jeg fant ellers en notis i en avis forleden. Det sto: «En innsatt ved et fengsel i Malmø ville ha erstatning av staten — fordi gitteret foran celle-vinduet hans var for dårlig. Han forsøkte nemlig å flykte ved å fire seg ned i et «tau» laget av et par laken og en støvsugerledning, men da han var halvveis brast «tauet», og han falt ned og ble lettere skadet. Derefter krevet han en erstatning på omkring 75 000 kr. fordi han hadde fått anledning til å rømme. Kravet er imidlertid blitt avslått.»

En halvgal verden? Ofte virker det sånn.

La dette ihvert fall bli min siste klovnehistorie. Og mitt siste klovneråd:

Glem ikke å smile når verden virker snudd opp-ned. Vær ikke hatske eller selvgode eller for belest.

Ta chansen på å smile — til de galdeste. Ikke overlegent av dem. Men til dem.

gangsmot selv når brevene til redaksjonen var mest ramsalte.

Som ny redaktør overtar ved årskiftet pater Arne Fjeld som med en liten gruppe medarbeidere, hovedsakelig på det tekniske plan, sikkert vil gi bladet en annen stil, slik Rønning gjorde det for ti år siden. Jeg ønsker Rønning ad multos annos! og pater Fjeld hjertelig velkommen som ny ansvarshavende redaktør.

Oslo, 18. november 1976.

† JOHN W. GRAN
Biskop

Julestoff

Siden dette nummer av St. OLAV er det siste jeg har ansvar for, er det naturlig å bla tilbake for meg. Bare stoffet til ett julenummer, elleve år etter hverandre utgjør en pen liten bunke. Mange av dere har glemt dette stoffet, og nye abonnenter har kommet til underveis som aldri har sett artiklene. For begge parter gjengir vi fra side 340 fire av de ting vi har brukt i julenumrene fra 1966 til idag. Noen få vil ergre seg over det, de fleste, håper vi, vil sette pris på denne lille kavalkade.

RED.

P. Theodor Rusche

Da St. Eysteins menighet i Bodo søndag morgen, den 31. oktober, var samlet til høymesse for å feire menighetens 25-års jubileum ble man møtt med det sorgens budskap at menighetens avholdte sogneprest gjennom 20 år, P. Theodor Rusche, var gått plutselig bort tidlig samme morgen.

Pater Rusche var 79 år gammel og

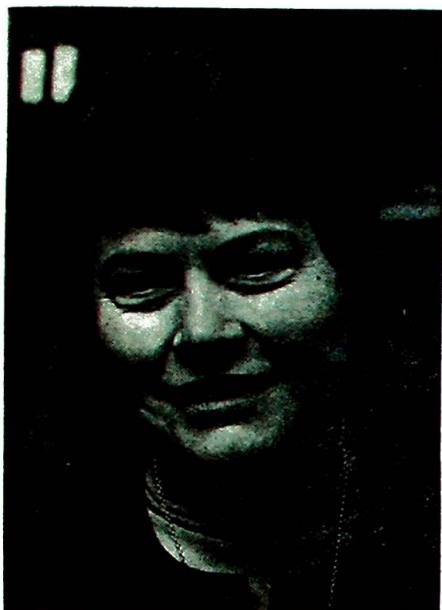
befant seg da han døde i Mo i Rana, hvor han fortsatt hadde sin prestegjerning etter at han offisielt gikk av for aldersgrensen i 1972.

På Mo i Rana, som hører inn under det katolske sogneprestembede i Bodo, har P. Rusche reist en kirke som ble innviet den 15. august 1971 og en prestegård som han har tatt i bruk i 1974. Den spreke prest betjente

sognebarna på Mo-området og reiste regelmessig til Mosjøen for å holde gudstjeneste der og undervise barna og konvertitter.

P. Theodor Rusche ble født i nærheten av Münster i Vest-Tyskland den 6. oktober 1897. I 1917 avla han ordensløftene i Den Hellige Families kongregasjon i Grave, Nederland. I Paderborn ble han prestevigslet den 12. august 1923. Etter prestevielsen foretok han seg videregående teologiske studier på universitetet i Mün-

(Forts. side 343.)

DESEMBERSM

Dette skal være vårt portrett i desember, en ordenssøster med smil og med lyst mot. Noe helt forskjellig fra de første mørke, inne-låste ukene av en norsk desember.

Hennes navn: Marit Brinkmann, St. Josefsøster. Daglig arbeide: menighetsassistent i St. Hallvard i Oslo. Etparogtredve år, ung kvinne med masse tillit og atskillig viten og kløkt.

Hun er en ordenssøster som kom til Norge fra Tyskland en annen vinterdag, i 1964. Og som har utviklet seg til en verdifull medarbeider i vårt katolske miljø.

— Hva er det som har skjedd med deg på disse årene? spør jeg søster Marit, mens fotografen tar bilde etter bilde.

— Jeg er vel blitt mer meg sjøl, sier Marit og ser mildt forundret på den geskjeftige fotograf. Hvem kan være interessert i å se bilder av henne? sier hun. Mener det også antagelig. Hun sier: Skulle dere ikke heller fotografere...?

Nåvel, det er to grunner til at vi laget en liten serie av bilder. Den ene er at søster Marit ikke er særlig flink til å snakke om seg selv.

Bildene er en erstatning for det. Faktisk en god erstatning.

Dessuten er det jo dette som jeg nevnte innledningsvis, dette med mørke desember-uker. Vi trenger et optimistisk fjes.

*

Hun kommer fra den lille tyske byen Molbergen. Bodde ikke så veldig langt fra barndomshjemmet til sin nåværende provinsialforstanderinne i Norge, søster Valborg og gikk på skole med en annen blivende St. Josef-søster, sr. Martha (sr. Valborgs yngre søster).

Livshistorien er fort fortalt, ihvertfall for Marit:

Den yngste av åtte søsken. Håndverkerfamilie. Tok realskoleeksamen

og jobbet etterpå i tre år som bokholder. Gikk i kloster i februar 1964 og ble i november samme år sendt til Norge hvor hun har lært sproget og vendt seg til norske forhold.

Det eneste hun ikke klarer er å gå på ski. (Søster Valborg er bedre.)

— Jeg har forsøkt, men jeg falt så voldsomt, sier søster Marit.

— Du kunne jo trene i weekendene?

Hun ser smilende på meg og rister på hodet:

— Det blir visst lite weekend-fri. Det er så mye som foregår i den katolske kirke på en weekend, vet du.

*

— Hva gjør du i St. Hallvard for å hjelpe fransiskanerprestene?

— Jeg forsøker å gjøre noe der hvor det trenges mest, tror jeg. Arbeidet omfatter mye undervisning for eksempel. Her i menigheten og i Fredrikstad. Sammen med andre har

munitet i Venåsveien på Hellerud, et av Oslos nye boligfelter. (Hun ble virkelig kjent av naboene da hun kravlet rundt og malte taket på huset de har overtatt.) Søstrene står opp klokken 6 om morgenen og drar ned til messe i St. Hallvard som begynner klokken 7, etterpå spres den lille flokken til forskjellige gjøremål i undervisning, ungdomsarbeide og sykepleie. Marit blir igjen i kontoret sitt på Enerhaugen og får de første telefoner.

Hun er hjemme igjen mellom fire og halv fem (kjøkkentjenesten går på omgang i huset), men kvelden er gjerne fullt besatt. Med familiebesøk, samtalegruppe, ungdomstreff osv. (Men først samles de til fellesbønn. Dessuten er en kveld i uken reservert til kommuniteten.)

Så tilbake igjen til de andre i Venåsveien, til sengs og snart klar for en ny dag.

Noen særlig gammeldags klosterstillhet er det tilsynelatende ikke plass for. Men hun skjønner at det er viktig:

— Man må tåle stillhet av og til som en tenkepause, sier hun plutselig alvorlig. Jeg tror vi aldri får fred og tro uten slike pauser.

Pastoralassistent, unnskyld, menighetsassistent, unnskyld, St. Josefsøster Marit Brinkmann.

Ville hun ikke snakke mye om seg selv, tror jeg at bildene sier en del.

Det er tolv år siden hun kom til det kalde landet vårt, på den tiden har mye skjedd. Søster Marit har som hun selv sier «blitt mer seg sjøl». Hun har fått en grundig etterutdannelse i tre år i Paderborn hvor hun bodde på studenthjemmet og fulgte forelesninger i dogmatikk, morallære, eksegese og kirkehistorie.

Men først og fremst har hun beholdt og utvidet den tillit og den optimisme som hun påstår hun ble født med og fikk som gave. Den som vi trenger så godt i desember.

Nyheter

■ To av de viktige avdelinger som ble opprettet i Vatikanet etter Konsilet, Kommisjonen for Rettferdighet og Fred og Legfolkets Råd, arbeider uten klare retningslinjer for sin fremtidige virksomhet og mangler økonomisk støtte, ifølge en rapport i The Tablet den 13 .november.

Bladet skriver:

Opprettelsen av disse organisasjoner i 60-årene ble hilst velkommen som tegn på ønsket om å utvide den romerske kuries arbeidsområde. Begge ble opprettet i 1967 for en forsøksperiode på fem år, denne ble forlenget med tre år i 1972 og siden for ytterligere ett år i forbindelse med det Hellige År. Dette utløp endelig i januar, og siden da har man i disse avdelinger ventet på å få høre nytt om sin fremtidige skjebne.

Deres problem er forbundet med en større reform av Kirkens sentraladministrasjon. Pave Paul VI omorganiserte kuriaen i 1967. Fem år senere ba han kardinal Luigi Traglia om å gi en rapport om resultatet av reformene. Det kom frem kritikk på to punkter i kardinalens svar:

- 1) Vatikanets Statssekretariat hadde fått for stor makt over de andre kontorer i administrasjonen og
- 2) De nye organisasjonene brukte

(Forts. side 347.)

ILET

jeg undervisning av konfirmantkull i Oslo og i Østfold, Østfold er jo fransiskanernes spesielle ansvarsområde i bispedømmet.

— Du liker deg i menigheten?

— Kunne ikke tenke meg noe annet sted enn St. Hallvard.

— Mye mas?

— Liker å ha med mennesker å gjøre.

— Har du ikke fått noen tittel i huset?

— Vel, i Tyskland kaller de folk med mitt arbeide for pastoralassistenter. Det er et dekkende uttrykk, men det er ikke godt norsk. Menighetsassistent lyder kanskje bedre. Men egentlig spiller det også mindre rolle hva man kaller det, det er bedre at noe blir gjort, enn at vi krangler om slikt.

*

Søster Marit bor sammen med fire andre St. Josefsøstre i en liten kom-

AGE RØNNING

11 år

INKARNASJON

AV AVERY DULLES S.J.

Historien om Jesu fødsel ligner en myte. Er ikke alle mytologier i alle kulturer fulle av fortellinger om guder som kommer ned fra himmelen med åpenbaringer fra det høye, vandrer omkring i menneskeskikkelser og redder sine ynglinger fra fortvilte situasjoner? Vil ikke den kristne historie under kritikkenes kjølige lys skrumpe inn til bare nok en slik myte?

I en viss forstand er inkarnasjonen en myte. Som andre myter er den en historie som griper oss fordi symbolikken i den på merkelig vis kaster lys over gåtene i vårt eget liv og hjelper oss til å bruke de kreftene som truer med å ødelegge oss, på en skapende måte. Ingen myte kunne holde fast i sitt grep dersom den ikke inneholdt et grunn av sannhet og legende kraft. Inkarnasjonen er en usedvanlig kraftfylt og opplysende myte, og overgår langt det menneskets fantasi kan finne på. De kristne tror at julens historie, til tross for alle legendariske trekk, beretter om noe virkelig, noe vi kan sette vårt håp og vår lit til.

Menneskets inngrodde hang til å lage myter kan lett forvanske denne historiens egentlige mening. En fremmedgjort fantasi er tilbøyelig til skildre Guds Sønn komme til jorden som om det dreide seg om trolldom: et magisk univers, et fortryllet liv, en guddommelig lek. En slik fantasi lager seg en mytologisk Jesus-skikkelse: Jesu menneskelige natur blir enten oversett eller sett på som forvandlet ved et trylleslag. Under innflytelse av sentimental teologi og prekestolsvada har folkelig fromhet somme tider antatt at Jesus aldri ble fristet — iallefall ikke for alvor — og at han ikke på noe tidspunkt var uvitende om det han hadde bruk for å vite.

Men kritisk teologi forteller oss at Jesus ikke var noen gud forkledd som menneske, men et menneske akkurat som vi. At Jesus virkelig var menneske, har allerede de tidligste konsiler slått fast, og de tre første evangeliene og brevet til hebreerne tegner et gripende bilde av mennesket Jesus. Vår tids teologi taler om inkarnasjonen med nøktern realisme. Den er ikke redd for å erkjenne at Jesus følte frykt og smerte, skuffelse og overraskelse, at han lærte lydighet av det han led, at han på sett og vis vandret i mørke og levde i troen — som vi. I sitt jordelig

opplevde ikke Jesus fullt ut hva det vil si å være Gud, og han ble ikke spart for den angst og uvisshet som er menneskets lodd. Dette menneskelige bildet av Jesus er ikke bare mer troverdig, men har også større verdi religiøst sett enn det mytologiske glansbildet av Jesus som en gud som bare lot som han delte våre kår.

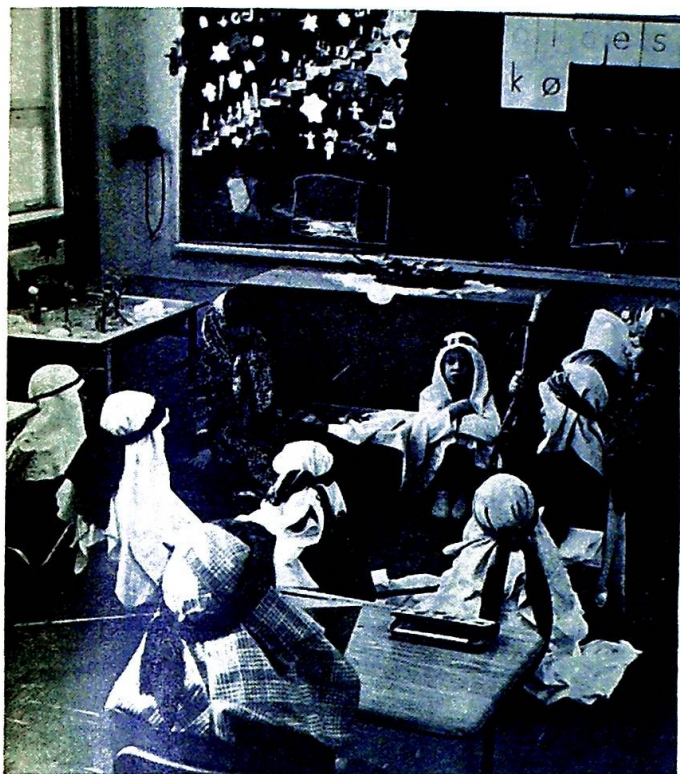
Men Jesus var ikke bare en av oss. Han er vår Herre og vår Frelser, Guds evige Ord som ble menneske av kjøtt og blod. Jesus var både Gud og menneske, det guddommelige var en del av hans personlighet. Derfor var hans liv her på jorden et liv i ubrutt forening med Gud, og i fristelsene forble han tro, trass i mørket som omgav ham. Ved sin oppstandelse fra de døde gikk Jesus fra dette mørke inn i det klareste lys, og han viste seg for sine som det herliggjorte, guddommeliggjorte menneske.

Inkarnasjonen er imidlertid ennå ikke oppstandelse. Julen samler våre tanker om begynnelsen på den prosess som ble satt i gang da Guds Ord ble menneske av kjøtt og blod. Den menneskelige natur er i Jesus, som i oss, det som gjør sårbar, flyktig, svak og dødelig. Jesu menneskelige natur, ennå ikke herliggjort av det guddommelige gav plass for Korsets mulighet, og gjennom lidelse og død ble Jesu menneskelige natur gjort rede for det nye liv i Gud.

I inkarnasjonen møtes det guddommelige og det menneskelige, og denne hendelse kaster lys over både Kirkens og menneskets mysterium. Det annet Vatikankonsil sammenlignet Kirkens mysterium med det mysterium at Guds evige Ord ble menneske. Kirken er et varig fellesskap av dem som tror på Kristus og er forenet med ham. Som i læren om Kristus, så finner vi også i læren om Kirken to motstridende kjetteriske tendenser. Den ene går ut på å guddommeliggjøre Kirken ved å overse dens menneskelige side, den andre ser bare det menneskelige og regner ikke med at Guds Ånd virker i den.

I likhet med inkarnasjonen er Kirken både en myte og en mytologi. Myten fører oss inn i Kirkens frelsesmysterium og gir oss del i det. Mytologien forvansker myten: den setter fantasi i stedet for virkelighet.

Det er mytologien kirkeledere utnytter når de stundom

En falsk idyll?

gjør krav på en nærmest magisk makt, nekter å avlegge regnskap for sine handlinger og setter seg imot nødvendige reformer — alt i Guds navn. Det er også mytologien som gjør de troende føyelige, sløver deres kritiske sans og luller dem inn i en ubegrunnet tilfredshet. Både presteskap og legfolk kan være fristet til å påberope seg mytologien for å slippe fra sitt ansvar overfor Gud og mennesker.

Mot denne falske guddommeliggjørelse står den stikk motsatte feiltagelse: å ikke se noe annet enn det menneskelige i Kirken. I våre dager er det lett å bli en desillusjonert kyniker, å rakke ned på de ansvarlige ledere, å spre bitterhet og mistillit. Troen motstår denne fristelse. Den opplever Kirken som den er, ser Åndens virke i den. Troen ser at Gud arbeider i menneskenes hjerter, at han gjør det mulig for dem å tro, å be, og å svare på de utfordringer de møter.

Den kristne må være lojal mot Kirken, for den er i sannhet Guds verk. Men han må også være kritisk, for det er like sant at Kirken er menneskeverk. Kirkens troskap mot Evangeliet kan ikke tas for gitt, den må erobres på nytt av hvert eneste slektledd. Det hårfine samspill mellom guddommelig og menneskelig i Kirken gir vekst til motstridende tendenser. Vi må gå helt inn for det som er av Gud og stå imot det som bare stammer fra det fordervede i mennesket. Men det er vanskelig å forbinde standhaftig lojalitet med kritisk årvåkenhet. Noen hver av oss kjenner disse kristne som er så lojale at de ikke vet å kriti-

sere, men vi kjenner også dem som er så kritiske at man kan tvile på deres lojalitet. En grunnfestet, men nøktern tro vil ruste oss til å være både lojale og kritiske, både faste og smidige, alt ettersom situasjonen krever. Den vil lære oss når vi bør si vår mening, og når det er best å tie, og i begge tilfeller kan vi se hen til Kristus som vårt forbilde.

De kristne forestiller seg ofte at inkarnasjonen ikke har noen frelsende virkning utenfor Kirkens grenser. Julebudskapet forteller oss at Gud som frelser ikke bare er interessert i Kristi liv eller Kirkens liv, men i hele menneskehetens historie. «Ved å bli menneske,» sier det annet Vatikankonsil, «er Guds Sønn på sett og vis blitt ett med hvert eneste menneske». Kristus kaller oss til en ny bevissthet om at det samme guddommelige mysterium virker både i oss selv og i de mennesker som minst ligner oss. Kristus hjelper oss således til å bygge et fellesskap, ikke bare sammen med våre medkristne, men også sammen med jøder, muhammedanere, hinduer og ikke-kristne humanister. Jesus er i hvert eneste menneske, fjernt eller nært, som kan hjelpe oss eller bli hjulpet av oss. Kirken på sitt beste er et tegn på Guds frelsende kjærlighet utstrakt til hele menneskeheten.

Kan vi mennesker av i dag håpe på noen julestemning? Er det mulig, etter alt det vonde året 1974 har brakt oss, å glede seg til denne tiden med glitter og stas, fester og gaver? Går det an å feire Fredsfyrstens komme når millioner av våre medmennesker aldri har sett noe som kunne ligne gryet av den messianske tidsalder?

Julens mytologi ville uten tvil forlange av oss at vi skulle lukke øynene for alle de altfor virkelige onder vår verden stønner under — krig, sult, vold, undertrykkelse. Men julens myte krever ingen falsk idyll. Ordet som ble menneske tar ikke bort menneskelivets kamper og gåter, men frelser det. Den kristne, som alle andre, vil fremdeles oppleve meningsløse ulykker, smertefulle sykdommer, kulde og sult. Det vil være tider med ensomhet, tider da ingen på denne jord hilser oss velkommen eller setter pris på oss. Døden vil fortsatt kaste sin lange skygge over vårt liv, som Korset kaster sin skygge over Betlehem. Men takket være Kristus kaster også løftet om oppstandelsen sitt lys, lik «lyset som skinner i mørket».

«Bare i lyset av det menneskevordne Ords mysterium forstår vi menneskets mysterium,» sier det siste konsil. Jesus Kristus gjør det mulig for oss å tro — om enn ikke å fatte — at det er i menneskelivet med alle dets motsigelser vi finner Gud. Fordi den ikke er noen mytologi, gir myten om inkarnasjonen oss styrke til å se vår splittede verdens barske virkelighet i øynene, men også styrke til å ta imot Guds forsonende kjærlighet og gi den videre. Det er ikke inkarnasjonen som vil la oss slippe bort fra livets uvisshet ved å dra oss opp i en uvirkelig himmelsk sfære. Den tvinger oss snarere til å grave oss dypt ned i jordens hjerte og gir oss evne til å se at *det* er skinnende av guddomsglans.

11 år

Hvem trenger en innbydelse?

AV RONALD HÖLSCHER O.F.M.

I en uke hadde aviser hopet seg opp foran døren til den gamle dames hybel. Naboene begynte å snakke om det. Politiet ble varslet og døren brutt opp. De fant henne liggende foran sengen, død i minst tre dager, sa doktoren. På bordet lå en dagbok, hver dag i et par uker sto den samme setningen nedskrevet: I dag ingen på besøk, i dag ingen på besøk. Visste da ingen lenger hvor hun bodde? Visste ingen at hun var gammel og skrøpelig? Bodde det ikke førti, femti andre mennesker i samme blokk og flere hundre i samme gate? Tusener i samme by?

Men det var bare en liten avisnotis, klemt mellom store overskrifter om krig, streik og julebord.

Igjen et tilfeldig avisutklipp av nyere dato: «60 enslige eldre funnet døde i år.» Hittil i år har politiet funnet 60 gamle mennesker liggende døde i sine hjem, enten i trygdeleiligheter eller i private hjem. Det hender ikke sjelden at politiet også i siste liten redder gamle syke. I noen tilfeller har man funnet dem bevisstløse i stuen eller på kjøkkenet. Andre lå hjelpeløse ved full bevissthet og med store smerter, ute av stand til å klare seg selv. Når man etter mye strev klarer å finne frem til slektninger, avsløres ofte rystende forhold. Ofte hører vi: Nei, lever hun fremdeles? Vi har ikke sett henne på år og dag. Eller: Er han død? Vi var ikke sikre på hvordan han ville greie seg.

Ja, vi følte oss så trygge og sikre med våre store aldershjem, våre pleie-

hjem og trygdeleiligheter. Vi treffer sykepleiere, menighetsøstre eller slumsøstre i byen. Vi har alle hørt om alderstrygd og livsforsikringer. Staten har ordnet alt så godt for oss. Vi kan sove rolig, vi betaler jo skatt og samfunnet sørger for de som trenger hjelp. Slike små avisklipp virker likevel litt foruroligende. Klaffer det da allikevel ikke så fint som vi hadde trodd? Ligger det da allikevel i våre moderne byer dag etter dag folk til sengs uten at en lager mat til dem eller gjør rent. Ligger de alene i en fryktelig ensomhet? Men hvis dette er sant da må kommunen og staten gjøre noe. Man må skrive om det i avisen eller vise det på fjernsyn. Det er en skam at intet blir gjort med disse tingene.

Vi liker ikke å tenke på slike ting. Vi liker heller ikke å høre evangeliet om verdens siste dag. Men disse avisklippene beretter på samme måte som evangeliet om Herrens gjenkomst at det ikke alltid hjelper med trygdeleiligheter og aldershjem. Hva nytter det på verdens siste dag med et atom-bombesikkert tilfluktsrom? Hva nytter det med all verdens sosiale tiltak når ingen vil oppdage at en er syk og forlatt eller døende? Avspiller ikke hver dag dommedagens redsler seg for noen av våre medmennesker i samme hus, samme gate, samme by? Viser det seg ikke for disse mennesker hver dag på nytt falske profeter og falske kristuser. Folk som sier at de er glad i en, men ikke viser det, at de skal komme på besøk,

men ikke viser seg allikevel. Føler vi ikke allesammen at vår uro over slike situasjoner bare kan løses med et annet avsnitt i Evangeliet som lærer oss at vår eneste redning på verdens siste dag og vår eneste løsning for avisenes skremmende opplysninger er at vi virkelig en gang begynner å leve som medmennesker i praksis.

Da apostlene spurte en gang om verdens siste dag, svarte Kristus: Til de på høyre side vil jeg si: Kom inn i riket for: Jeg var sulten og du ga meg mat, jeg var syk og du besøkte meg. Bare en god samvittighet på dette punkt kan ta fra oss vår uro og gi en virkelig løsning for dagens sosiale problemer.

I vår egen menighet har vi noe som vi kaller FRANSISKUSHJELPEN. Telefonen der ringer ustanselig om formiddagen og hver samtale beviser at kommunens sosiale forsyninger allikevel ikke strekker til. Og stadig føles det større behov for flere frivillige hjelpere som i hvert fall vil ofre en formiddag i uken til å gå der hvor nøden er størst. Men til og med slike gode tiltak forblir utilstrekkelige hvis ikke hver i sin egen krets oppsporer de som er i nød og hjelper dem som om det skulle være en selvfølge.

Nå er vi midt i adventstiden, tiden som forteller oss hvordan Gud hjelper oss ved å sende sin egen sønn. Det er den kjærligheten som inspirerer oss til å være gode mot hverandre. Nå tenker vi på hva vi skal gi til våre kjære julaften. Men gir vi ikke ofte til dem som allerede har

ADVENT- AKSJONEN 1976

Vi selger i år julekort tegnet av Ørnulf Ranheimsæter. Inntekten går til Caritas prosjekt i Macao. Hjelp til funksjonshemmede barn og ungdom blant flyktningene.

*En rose er utsprungen
I verdens is og sne
Skjønt kulden lukker blomster —
Hvor kunde det vel skje?*

Ørnulf Ranheimsæter som har tegnet julekortet har valgt — Rosen — som tema, symbolet på **KJÆRLIGHET** og for **KRISTUS**. Det er Kristus som blir født inn i verden, dikteren skriver om i den kjente julesalmen.

Kjærligheten, Kristus, kom inn i mørket. Her i norden med vår kalde og mørke jul, blir symbolikken så ekstra klar. Den varme, røde rosen seirer over mørket.

Vi kan også helt konkret gi varme og kjærlighet til medmennesker ved disse kortene. For inntekten går til barn og ungdom som lever i et annet mørke enn det vi er vant til, et mørke som består av fysisk nød. Og våre penger kan hjelpe dem ut av dette mørket, våre penger kan således bli et symbol for **VÅR KJÆRLIGHET OG OMTANKE** for andre mennesker.

Kortene vil bli solgt på kirkebakken i Osloområdet, eller kan bestilles enten ved å sende et brev til **Katolsk Ungdom: Asker og Bærum**, eller ringe prestegården, tlf. 53 77 35.

PRIS: kr. 15.— for en pakke med 5 kort og konvolutter, kr. 135.— for 10 pakker.

Ungdommen vil dekke av egen kassee alle produksjons- og distribusjonskostnader, slik at salgsprisen vil gå uavkortet til **CARITAS MACAO**.

**KATOLSK UNGDOM:
ASKER OG BÆRUM
GRO ERIKSSON
GUNNAR MARKUSSEN.**

overflod, som egentlig ikke absolutt trenger vår hjelp. Skulle ikke Guds kjærlighet i denne tiden lære oss til å være mer oppfinnsomme overfor de som virkelig ikke har noe, de som lider eller som er forlatt. Kristus sa jo ikke: Jeg hadde mat, og de ga meg

enda mer. Jeg var ikke syk, og du besøkte meg allikevel... La oss ærlig foran Guds åsyn spørre oss selv:

Hvem trenger virkelig et brev til jul? Hvem trenger virkelig besøk? Hvem trenger å bli innbudt, hvem trenger oss selv?

Theodor Rusche

(Forts. fra side 337.)

ster. Så var han lektor ved kongregasjonens presteseminar, etterpå lektor på et av kongregasjonens gymnasier, Bad Neustad — Lebenhan og så lektor og økonom på misjonsseminaret Regina pacis i Rückers, Slesia.

I 1931 fikk han oppdrag til å reise til Nord-Norge. Litt etter litt ble han nordmann, norsk statsborger og i de

årene han hadde sitt virke i Bodø, nordlending.

Han ble elsket og avholdt ikke bare av sine egne sognebarn, men av alle som kom i kontakt med ham.

Vi vil minnes ham med respekt og takknemlighet og be den oppstandne Herre om at den tro tjener må bli forenet med Ham i Hans oppstandelse.

Begravelsen fant sted på klosterkirkegården «Maria Königin» i Altenhundem, Vest-Tyskland. R.I.P.

P. Bruno Müller.

11 år

Ingen jul for James Galbraith

AV HALLVARD RIEBER - MOHN

Dette er ingen jule-tekst. Uten da for så vidt som de idyller vi gjerne skaper om vårt liv i hjem og familie akkurat ved juletider vel også burde forplikte oss ekstra overfor dem på livets skyggesider. «Jeg var sulten, dere ga meg å spise; jeg var naken, dere kledte seg —» — vi blir heldigvis minnet, alle sammen, om Guds identifikasjon med dem som trenger oss; at godhet mot nesten ikke bare er rettferdighet, men mysterium.

Forresten — hette det ikke også «jeg var i fengsel, og dere besøkte meg»? Verden over finnes der talløse *uskyldige* fengslede, det fine hjelpearbeidet som heter Amnesty International, der også mange katolikker (også norske?) er engasjert, når dessverre bare en liten brøkdel av dem. Men det er i hvert enkelt tilfelle et uerstattelig forsøk på å beseire den ensommes fortvilelse. Men hvem våger å begrense Kristi ord til de ikke-kriminelle fanger? Den virkelige forbryter, hvis skyld er bevist og straffet i rettferdighetens navn, har også hjerte og nyrer. Rettferdighet kan aldri være et kristenmenneskes siste ord over en menneskeskjebne — så meget mer som det menneskelige samfunns rettferdighet er ufullkommen, nødvendigvis uvitende om det siste og ytterste årsaksforhold i forbrytelsen.

Som ung student vikarierte jeg av og til som retts-reporter i min fars avis. Det lærte meg noe for livet, om ufullkommenheten i selv den hederligste justis — hvor fatalt *utilstrek-*

kelig rettferdigheten er, som menneskebehandling betraktet. Få av de hundretusener som leser om rettssaker i sine aviser har benyttet seg av sin rett til å følge en sak i rettssalen, hvor tragedien er håndgripelig og synlig — ikke verbal. Dessverre — for der kunne de lære noe som ingen avis-spalter helt kan gi — medfølelse, forståelse, det skremmende alvor ved å dømme. Bak bevisførselen og tilståelsen er der alltid — *alltid* — en *annen* historie, som aldri helt blir avdekket, selv i den beste forsvarstale.

På reiser i utlandet er jeg kommet i vane med å gå innom rettssalene — det er alltid en snarvei til forståelsen av et annet folks menneskelighet og kultur. Så også i, for eksempel, London.

Turisten har det samme problem i London som i andre europeiske storbyer: Komme *bak* den grimme og pregløse cafeteria-kulturen og de mer eller mindre kamuflerte shows som er laget bare for ham, som noe typisk «stedsegenet». Både i London og København «selger» man seg selv og sine pittoreskere tradisjoner i utsturderte opplegg — i Oslo viser vi, med dårlig samvittighet, same-familier i telt og ganske ubegrunnede «bondebrylluper» på Folkemuseet på Bygdøy. Veien til et folks livsnerve går gjennom stadig flere sperringer av kommersielt karneval.

I London kan en fremdeles, alt etter smak og temperament, velge i hvert fall tre snarveier til intim forståelse av det ekte britiske — fjernt fra

turist-showets innbringende prostitusjon. En kan, taust og ubemerket, blande seg med de innfødte, når de mellom fem og seks om ettermiddagen drikker sitt halv-varme ettermiddagsøl i nærmeste pub, på veien hjem fra arbeidet. Samtalene over *pint*-krusene røber ofte, at hverken Falstaff eller Micawber er døde. Eller en kan — mer seriøst — blande seg i kirkefolket under en anglikansk høymesse, og over *Book of Common Prayer* beundre malmklangen i vesterlandenes skjønneste folke-liturgi og bibelsprog — et religiøst-litterært monument, en mønster-dannende velde og høytid, som har preget britisk uttrykk like til Churchills retorikk — som da han lovet å forfølge «nazhism» (han les-
pet!) like inn i *the abode of the wicked*.

Men der er som sagt en tredje mulighet. En tar undergrunden til St. Paul's, vandrer ned over Newgate Street ca. kl. 10 om morgenen, og oppdager snart, utenfor en stor, grå, offisiell bygning, 50—60 mennesker i kø langs husveggen. De venter på at dørene skal åpnes til publikumsgalleriet i *Central Criminal Court* — den berømte Old Bailey. Der er et visst innslag av særlig amerikanske turister. Men hovedsaklig er de ventende folkelige londonere — «stamgjester» hvis opparbeidede legmanns-jus ikke er å forakte og hvis prognoser for en saks utfall ofte er forbløffende treffsikre. Old Bailey er de store rettsdramaers skueplass, og en kan selvfølgelig rynke moraliserende på nesen

av britenes noksom kjente glede ved den blodige sensasjon — rettsreferatene i britisk presse, også i det høyfornemme «Times», er ofte av en detaljert åpenhet som forbauser. Men fremfor alt er en britisk rettssak et møte med en artsegen humanitet, som under sitt ærverdige seremoniell utleverer en livsholdning, en menneskeforklaring, et samfunnssinn av originalt merke og gjennomtrengt av common sense. Kl. 10.20 åpnes dørene, og køen får fart på seg. En beveger seg hurtig oppover et utall trapper — publikumsgalleriene er små, og mange vet nøyaktig til hvilket *court-room* de akter seg. Vi kan trygt følge flertallet, inntil den tjenestegjørende bobby erklærer fullt hus.

Britisk rettshistorie er et broget kapitel. Der er mørke skygger — et

ofte hårdhjertet eiendomssamfunn opptrådte lenge drakonisk i sitt forsvaret av de besiddendes goder, og utøvet i moralsk selvtrettferdighet en drastisk klasse-justis. Det majestetiske apparat som her omgir rettens autoritet har aldri avvepnet britenes humor — Charles Dickens lot sin Pickwick bli ført for en dommer som «gjennom et langt dommerliv hadde forsøkt å overbevise retten om, at han tenkte best med sine øyne lukket», og som opprettholdt dette inntrykk ved jevnlig å «skrive tenksomt ned ett eller annet, med en penn uten blekk».

Rammen er den samme: Sverdet over dommerens stol, parykkene, dommerens pompøse entré i rød kjole, ropet «God save the Queen!» ved forhandlingenes åpning, de tolv edsvorne

menn i sin box. Men saken i dag har så visst ingen forsonende komikk. Saken «The Crown versus Galbraith» er en hverdags-tragedie — meningsløs og med blodig utfall. I korthet: En 24-årig kjøkkenhjelp, James Galbraith — tydeligvis en ensom *misfit* fra en skotsk provins, som vantrives inderlig i storbyen — trøster seg regelmessig med gevaltige turnéer fra en pub til en annen, og fortærer utrolige kvanta øl. På dagen for forbrytelsen har han, ifølge sin forsvarers og vitners opplysninger, inntatt «minst ti *pints* (det blir etter mine beregninger ca. 5¾ liter!) *bitter*». I den siste av hans mange pubs, lurte en middelaldrende løsgjenger, William Rowlands, seg til en slurk av hans tiende *pint*. Munnhuggeri, trusler. Litt senere på aftenen: Et stygt slagsmål mellom de to, ute på en løkke i nærheten. Så langt er det bare en banal scene; hverdagslig i Stepney, East-End. Men Rowlands blir funnet død, og autopsien røber at han er sparket i hjel med usedvanlig voldsomhet — dødsårsakene nevnes i flertall. Galbraith arresteres, tilstår — her er ingen mystifikasjoner. Hele spenningsmomentet er redusert til spørsmålet om hvorvidt saksforholdet imotekommer anklage for mord (*murder*) eller drap (*manslaughter*).

Vi hører forsvarerens meget livsnære og nøkterne fremstilling av saken, med den appell til konkret fellesmenneskelig erfaring som så ofte dominerer i et britisk plaidoyer. Og vi hører dommerens belæring, hans *summing up* til veiledning for juryen — et usedvanlig stykke omhyggelig jurisprudence, nyansert til det skrupuløse, pinlig i sin objektivitet. Der er subtile nyanser i rettsvurderingen som er vanskelig å popularisere for de tolv jevne menn i jury-boksen: Beruselsen er for eksempel ikke en formildende omstendighet, men den nedsatte dømmekraft skal ikke desto mindre tas i betraktning. Javel — men hvordan? Hvordan rekonstruere, kjølig vurderende i en rettssal, de motiver som drev den omtåkede ung-

(Forts. side 348.)

11 år

ISRAEL

AV ÅGE RØNNING

November var en svart måned for menneskene — og vi drar de mørkeste tingene med oss inn i adventtiden.

De som ubekymret kan sette seg til de fete julebordene etter det som har skjedd, får selvfølgelig gjøre det.

De som fortsetter å klage over livets små vanskeligheter, må sutre og krangle videre.

Prisene vil stige mer, og det vil kanskje bli bikjekaldt. Middagsavisene vil klistre opp fetere og fetere typer jo mer det drypper ribbefett fra de brave borgeres munnviker. Charter-selskapene vil lokke med Sydens sol, mange kristne vil fulle av forakt for denne verdens elendighet begynne å smånytte på de kjære, gamle salmene.

Og innen vi er midtveis i denne måneden vil de fleste av oss ha glemt hva som er skjedd. Og hvorfor det er så forbannet mørkt.

*

Den 10. november vedtok De forente nasjoners Hovedforsamling å stemple sionismen som rasediskriminerende. Jødehat ble igjen «legalisert». I et meget krast innlegg etter avstemningen sa den amerikanske FN-ambassadøren, Daniel Moynihan: «Et stort onde er sluppet løs i verden. Anti-semittismens avskyelighet er blitt godkjent av De forente nasjoner.»

(Resolusjonen som fastslår at sionisme er en form for rasisme ble

vedtatt med 72 mot 35 stemmer. 32 land avsto fra å stemme. Norge og de andre skandinaviske land, USA, Israel og de ni medlemslandene i Fellesmarkedet var blant de stater som stemte mot.)

Det er et vedtak som med en gang ikke bare svekket FN, men satte hele verdensorganisasjonen i fare.

Og det er dette vedtak som er vår tunge bær i disse ukene.

*

For fem, seks måneder siden hadde vi her i ST. OLAV et nummer av bladet som stort sett var viet tredveårs-minnet for forfølgelsene og de uhyggelige massebordene på det jødiske folk under og før siste verdenskrig. Vi brukte bildet som i dag står over disse linjer. For oss og for de fleste var det et av de svarteste avsnitt i Europas historie. Det hadde skjedd, men det måtte ikke, det kunne ikke skje om igjen.

I skrivende stund har galskapen brutt ut igjen. Ringen er sluttet.

*

Vi har lyst til å sitere to menn, to som straks reagerte her hjemme. Den ene er skuespilleren Knut M. Hansson:

«Det er uhyggelige dager. Anti-semittismens propagandaløgnere dukker stadig hyppigere opp og deres maskering blir mere og mere skjodes-

løs. Ennå prøver de å skjule sin danse macabre med antisjonismens gjennomslipelige slør, men definisjonene nærmer seg dessverre stygt, velkjent jødehat. Hvor mange lar seg ennå lure av begrepet «sionistisk imperialism», uten å kjenne igjen nazistenes «Weltjudentum»? Om man bare kunne bringe dagens «Israelkritikere» «sionisme-kritikere», til å bla igjennom noen årganger av herr Julius Streichers «Der Stürmer». De ville finne igjen alle argumenter, forvrengninger, fordommer — og nakent hat — fra dagens debatt. Ville noen av dem da føle at de var kommet i slett selskap?»

*

Dernest tidligere ombudsmann, Charles Philipson:

«Så er altså resolusjonen vedtatt med stort flertall i FN's generalforsamling og sionismen er «stempelt» som en form for rasisme.

Den bevegelse som for generasjoner av jøder betydde redningen mot «rase»forfølgelse ved å arbeide for det jødiske folk, er nå av et flertall i FN blitt betegnet som rasistisk.

Jeg skal ikke uttale meg nærmere om de motiver som ligger bak flertallets stemmegivning. Gad vite hvilken innflytelse den arabiske propaganda og olje har hatt? Refleksjoner gjør seg vel også selv med hensyn til sannhetsinnholdet i resolusjonen og det hykleri som ligger bak.

Som liten gutt før krigen opplevde jeg nå og da på gata her i Oslo å bli kalt jøde og «jesusdreperen». Etter krigen regnet jeg imidlertid med at jeg hadde sett slutten på antisemitismen. Selvfølgelig var jeg naiv.

Da staten Israel ble opprettet i 1948, med støtte av FN, var jeg lykkelig og stolt som de fleste andre jøder.

Som ung mann ble jeg stilt overfor spørsmålet om å emigrere til Israel. Endel av mine venner gjorde dette. For mitt vedkommende valgte jeg å bli i Norge. Jeg følte at jeg hadde mine røtter og min forankring her. Dette forhindret ikke at jeg også følte tilknytning til det jødiske folk og til Israel, like lite som det er grunn til å forbauses over at en norsk-amerikaner føler tilknytning til Norge.

Som de andre jøder som ble værende i de land de var født og oppvokst i, forsøkte jeg etter evne å skape meg et utkomme og gjøre en innsats i det samfunn jeg levde i.

Nå sier folk som lektor Hoaas at jeg og andre jøder bør isoleres, dersom vi ikke reiser til Israel. I FN stemples den sionistiske bevegelse som rasistisk. I store kretser — ikke minst blant studenter — er man antisionister, samtidig med at det understrekes at man ikke er antisemitter. Jeg har hørt argumentene og jeg har lest endel av det materiale

som distribueres. Jeg er for mitt vedkommende ikke i tvil.

Ringen er sluttet!»

*

Noen dager etter dette viste «ukens Gallup» at den overveiende del av de som ble spurt var mot å utestenge Israel fra FN.

Hva så? Har vi da gjort vårt?

Nei, jeg tror ikke vi har så mye å skryte av. Vi prøver som alle andre å glemme det som har skjedd. Vi snakker ikke om det. Vi tenker på julegaver allerede.

Det er advent og forventning i våre kirker.

Vi alle maser litt og klager litt og maser mer.

Men faktum er at det har skjedd noe skremmende i vår verden. Mørket er tettere enn noen gang før liksom.

Nå trenger vi virkelig en som frelser oss.

Nyheter

(Forts. fra side 339.)

for mye på for få følbare resultater. Noen klaget også over at medlemmene av de nye avdelinger reiste for ofte, til internasjonale konferanser og til kirkemøter i andre land.

De nye sekretariatene for ikke-kristne og for det økumeniske enhetsarbeidet ble også berørt av denne kritikk. Alt var tydeligvis «den gamle kuries» reaksjon mot den nye utviklingen i Rom, skriver The Tablets medarbeider Desmond O'Grady.

Statssekretariatet ble ikke alvorlig truet av kardinal Traglias rapport, sekretariatet skal selv foreslå de skritt som skal tas i annen fase av reformarbeidet i Vatikanet. Men de nye organisasjonene kom i skuddlinjen, blant annet fordi kardinalens rapport falt sammen med den økonomiske tilstrammingspolitikk i kurien. Vatikanet hadde i 1975 måttet trekke på spesielle fonds for å dekke stigende utgifter og et underskudd på de løpende utlegg. En hovedgrunn til dette var at tallet på medarbeidere i kurien hadde blitt tredoblet (til 3 400) siden Konsilet begynte. Et sted å begynne å trimme administrasjonen på var de nye avdelinger.

Et resultat: i hele 1976 har nevnte avdelinger gått for halv maskin, preget av usikkerhet. Det er lite sannsynlig at de blir avskaffet helt, men de kan bli temmelige maktesløse og handlingshemmede fordi de mangler midler og støtte.

☞

Omkring 4 000 unge fra Katolsk Aksjon ble nylig mottatt av pave Paul VI til en masseaudiens i Vatikanet. Her er noen av de unge, som var fra alle deler av Italia, samlet på Petersplassen, før audiensen. Det er tydeligvis ikke noe i veien med humøret.

Ingen jul for - - -

Forts. fra side 345

dommen ut i en — etter den medisinske betenkning å dømme — rent dyrisk villskap, der ute i mørket?

Man ser på tiltalte. James Galbraith er en nokså spebygget unggutt, der han sitter passivt, skremt, med tilgjort nonchalanse mellom to kraftige politifolk. Han er nervøst opptatt av sin negler — av og til puster han tungt og ser i taket, i

forstilt kjedsomhet, som om dette ikke angår ham. Den viktige nyansen mellom mord og drap har han visst oppfattet; han har forandret sin første politiforklaring slik, at hans offers aggressivitet kommer klarere frem. Men han har knapt åpnet munnen, og er ute av stand til å artikulere noe som helst, ut over enkle, fysiske fakta. Det sorte håret er omhyggelig

modellert i en forluren Tarzan-frisyre, en «barsk» effekt som virker ubarmhjertig avslørt i slike omgivelser. Ensom, sosialt mislykket og hjelpeløs, tydeligvis svakt utrustet fra forstandens side — og så, etter en kvelds rangel, i denne håpløse situasjon, for en skvett øls skyld.

De tolv menn trekker seg tilbake. De blir borte i to timer — altså har de i hvert fall diskutert grundig. Men kjennelsen overrasker: Mord — ikke drap. Og straffeutmålingen følger opp: Livsvarig fengsel. Det hele er avviklet på noen minutter — en ny, og helt forskjellig sak er forøvrig

allerede åpnet i det selvsamme rettslokale under jury-pausen. James Galbraith tusler ut, uten synlige reaksjoner. Old Bailey's rettsmølle maler fint og grundig, men fort.

Fikk han en «rettferdig» behandling? Etter de gjeldende rettsregler, vurdert av et legmannsskjønn: Ja. Dette rettferdighetsdrama forente, som så mange andre i Old Bailey, strenghet og menneskelighet i en dypt respektabel og essensielt britisk balanse.

Og dog.

Bak den korrekte rettsførsel ligger, i London som i den øvrige vestlige verden, det uløste kulturproblem: At det samme samfunn som strengt straffer vold og grusomhet, tillater brutalitetens forherligelse innenfor en underholdnings-industri av gigantiske omfang. Trykksaker, film, TV beskriver og bagatelliserer med masse-effekt den komplette forakt for enkeltmenneskets liv og fysiske integritet — ofte med en detalj-realisme som er gjennomført og «overbevisende» i alt — unntagen akkurat i dette vesentlige: Konsekvensene. De anonyme kadavere som James Bond og hans efterlignere strør på sin vei er primært underholdende — ikke, for eksempel, familieforsørgere. Det er en munter råskap, uten tragedier, uten følger, uten fantasi og perspektiver — en vill abstraksjon i «virkelighetens» kledebon. For det tilpassede, integrerte, normalt utrustede menneske er dette *fiction* — grensen mellom drøm og virkelighet er hele tiden betryggende synlig. Men etsteds i kinomørket sitter altså den fatale tilskuer — mislykket, svakt utrustet, konfust bitter, skadeskutt av livet. Ingen av disse karakteristika utgjør noen «skyld» — de kaller tvertom på medfølelse, omsorg og ansvar fra de mer bemidlede side. De er samfunnets svake lemmer, ofte objektivt ute av stand til virkelig å skille mellom impuls og fullbyrdet handling, underlagt den samme strenge justis som oss andre, de samme krav til innsiktsfullt ansvar.

Den tilfeldige besøkende i Old Bailey gransker ikke alle en saks akter.

Om han gjorde det, i saken «The Crown versus James Galbraith», ville han trolig, med ubrytelig og konsekvent logikk, bli ført frem til dens strenge og tragiske utgang: En 24-årig undermålers ødelagte liv. Retten kan ikke forflyktige den enkeltes ansvar for sine gjerninger og overfor loven, innenfor et kultursamfunn. Men Fru Justitia har, i det beste av samfunn, et bind for øynene. Mistanken forblir: Den hårde dom rammer egentlig også en hel livsform, en hel samfunnsorden, hvor den høyre hånd — den som fører lovens sverd med stor høytid — åpenbart er uvitende om hva den venstre gjør.

— — —

Jeg undres på hva slags jul James Galbraith får i år. Har han en fangevenn?

Polens primas hos Paven

Polens primas, kardinal Wyszyński ble for noen uker siden mottatt av Paven. De snakket sammen i tredve minutter om forholdet mellom kirke/stat i Polen. På bildet gir kardinalen en spesiell bokgave til Paven.

LESERBREV

ISOLERT?

Takker pastor Kielland Bergwitz for det interessante innlegget i siste nr. av St. Olav. Særlig synes jeg hans analyse av slagordet: «frihet, likhet og brorskap» var glimrende formet.

Vil samtidig uttrykke undring over redaktørens betenkeligheter med å ta hans innlegg inn i bladet, og videre hans bekymring over den isolasjon som pastor Kielland Bergwitz etter sigende utsetter seg for ved disse meningsytringer, noe jeg har inntrykk av er sterkt overdrevet. Innlegget var vel ikke direkte ensidig?

Trondheim 16. nov. 1976

FRØYDIS KRINGLEBOTN.

RHODESIA

Her Redaktør.

— Man er jo litt spent på stoffet fra Rhodesia, tiltross for at det meste av det stoff Deres ellers utmerkede tidsskrift bringer fra den såkalte «tredje verden» er like så ensrettet og hjernevasket som det den øvrige norske presse serverer om disse ting.

Hvorfor aldri et intervju med en hvit borger av en afrikansk stat? «Audiatur et altera pars» — later til at dette ikke gjelder i dagens reportasje-journalistikk.

Og hvorfor er det blitt så stille om de afrikanske stater som *har* fått sin «frihet»? Frihet til *hva*, forresten; stamme-krig?

Hvordan er situasjonen for den katolske kirke i Congo — eller Zaire, som landet vel nå heter, har *den* noensomhelst frihet etter «frigjørelsen» fra den hvite mann? Tror mange av St. Olav's lesere ville ha interesse av saklig opplysning på dette felt. — Så hadde St. Olav for en tid siden et bilde fra Spania med teksten «Uten verdighet» —, ærlig talt, herr redaktør — det burde ligge

langt under St. Olav's verdighet å bringe et så simpelt propagandanummer «verdighet» et Dagbladet eller Friheten kanskje — men *ikke* et tidsskrift for religion og kultur.

Hvorledes ville situasjonen ha vært på den Pyreneiske halvø i dag hvis general Franco hadde tapt borgerkrigen og det spanske folk var blitt «befrikket» av de røde? Hvilken frihet ville Kirken hatt under *det* regimet? Det er nærliggende å tenke på forholdene bak jernteppet i den forbindelse.

I Deres svar (St. Olav nr. 17) til den frue som ringte Dem ang. ovennevnte bilde og tekst, skriver De bl. a.: «I St. Olav har vi flere ganger før i min tid som redaktør sagt vår mening om Franco-tiden og katolikkers syn på den, osv. — De ville sannsynligvis bli meget forbausset, herr redaktør — om De visste hvor mange katolikker som *ikke* deler Deres «opplest- og vedtatte» syn på general Franco og hans tid som statsoverhode i Spania.

Pax et Bonum!

KARI LØKKE HOFF,

Namsos.

LEFEBVRE

Herr redaktør!

Takk for pastor Kielland Bergwitz' artikkel «1788?» i St. Olav nr. 20.

Undertegnede har lest flere artikler som i den senere tid har omhandlet «Le-

Husalteret
„Credo”
Et trygt sted
i en utrygg verden
Skriv etter illustrert
brosjyre til:
Pax Eterna
SVEIN E. LANDE
Glassmaler
5500 Haugesund

febvre-saken», inklusiv redaktørens egen artikkel i St. Olav nr. 18.

Noe i Deres artikkel fikk også oss til å stusse — til tross for de kilder Deres artikkel bygger på. Synes det ikke noe naivt og lettvent å tro at en mann av et slikt format som erkebiskop Lefebvre «sluttet å tenke» i 1789? Frihet, likhet og brorskap — velklingende slagord — men like illusoriske i dag som dengang. «Lefebvre-saken» har skapt blest i vår Kirke. Kanskje trenger vi denne blesten. Vi stopper opp, begynner å tenke, blir engasjert!!

Vi er enige med pastor Kielland Bergwitz i at erkebiskop Lefebvre må ytes den rettferdighet at hans holdning er fremkommet som et resultat av den foruroligelse mange har følt overfor de forskjellige «strømninger» i vår Kirke.

Pastor Kielland Bergwitz belyser i sin artikkel «Lefebvre-saken» på en slik klar måte at den gir grunn til ettertanke.

Redaktørens taktløse avfeieelse av pastor Kielland Bergwitz meningsytringer var særdeles lite hyggelig å se på trykk i et tidsskrift som St. Olav. Pastoren blir helt sikkert ikke stående så ensom med sine betraktninger som redaktøren synes å ville tro.

Med vennlig hilsen

Grete Helén og Thor Stang
Holmestrand.

Kjære Åge Rønning.

Deres forord til pastor Kielland Bergwitz' artikkel i St. Olav nr. 20 er unfair.

Det synes for meg som om *De* vil bestemme hvordan leseren skal oppfatte pastorens artikkel.

Fortsetter De Deres journalistvirksomhet på denne måte, er det fare for at De blir den ensomme mann.

Med vennlig hilsen

Solveig Johnsborg,
Lofts-Eik.

JUL

I

ET

KONTEMPLATIVT

KLOSTER

Ikke vanlig julestemning
men
mysterium

Treenigheten gir seg selv
gir Ordet
Ordet blir kjød
Gud åpenbart for oss
i et barn

inatt skal vi se
en herlighet
åpenbart
i et barn

Jul er selve kristendommens
mysterium

SØSTRENE I
LUNDEN KLOSTER

JULETREFESTEN FOR BARN
av begge menighetene i Oslo holdes i år i Enerhauggt. 4
torsdag 6. januar kl. 16.

Jule- og nyttårgudstjenester i Oslo og Bærum

ST. OLAVS DOMKIRKE Akersvn. 1

Fredag 17. des.: Kl. 19.00: Botsandakt og skriftemål.

Fredag 24. des. Julaften: Kl. 24.00: Midnattsmesse ved biskop Gran.

Lordag 25. des — 1. juledag: Kl. 9.30, 11.00 og 19.00: Messe. I høymessen kl. 11.00 preker biskop Gran.

Søndag 26. des. — 2. juledag: Messer som på søndager: 9.30, 11.00 og 19.00.

Fredag 31. des. — Nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkeandakt med preken ved biskop Gran.

Lørdag 1. jan. — 1. nyttårsdag: Eneste messe kl. 11.00.

ST. HALLVARDS KIRKE, Enerhauggt. 4.

Onsdag 22. des.: Kl. 19.00: Botsandakt med anledning til skrifte.

Fredag 24. des. — julaften: Kl. 14.00: Barnegudstjeneste med messe og kommunion. St. Hallvardguttene synger. Barna anmodes om å ta med sin gave til våre flyktninger fra Vietnam. (Menighetsaksjon.)

Kl. 23.00: Merk tiden: MIDNATTS-MESSE.

Lordag 25. des. — 1. juledag: Ingen fromesse eller aftenmesse. Kl. 9.30: Messe i kapellet hos St. Elisabeth-søstrene på Nordstrand. Kl. 11.00: Høymesse.

Søndag 26. des. — 2. juledag: Som på vanlige søndager.

Fredag 31. des. — Nyttårsften: Kl. 18.00: Takkeandakt ved biskop Gran i St. Olavs domkirke som fellesgudstjeneste for våre katolske menigheter i Oslo.

Lordag 1. jan. — Nyttårsdag: Merk: Ingen fromesse eller aftenmesse.

Kl. 9.30: Messe i kapellet hos St. Elisabeth søstrene på Nordstrand. Kl. 11.00: Høymesse i kirken.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Søndag 19. des.: Vanlige søndagsmessetider.

Julaften: Kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 11.00: Høymesse.

Søndag 26. des.: Vanlige søndagsmessetider, men ingen aftenmesse.

Nyttårsdag — 1. jan.: Kl. 11.00: Messe.
Søndag 2. januar: Vanlige søndagsmessetider.

GREFSEN KAPELL, Gladsvei 23.

Julaften: Kl. 23: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 9: Stille messe. Kl. 11: Høymesse.

2. juledag: Kl. 9: Stille messe.

MARIAKIRKEN, Nyveien 17, Stabekk.

Julaften: Kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse (engelsk).

2. juledag: Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse (engelsk).

Nyttårsaften: Kl. 18.00: Aftenmesse.

Nyttårsdag: Kl. 10.45: Høymesse.
(Merk: Idag ingen fromesse eller aftenmesse.)

EIKELI KIRKE

Julaften: Kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse (engelsk).

1. juledag: Kl. 9.30: Høymesse. Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

2. juledag: Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

Nyttårsdag: Kl. 9.30: Høymesse Kl.

10.30: Høymesse (engelsk).

LUNDEN KLOSTER, Øvre Lunden 5.

Julaften: Kl. 12.30: Messe. Kl. 18: Vesper. Kl. 23: Matutin. Kl. 24: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 11: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

2. juledag: Kl. 9.30: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

Nyttårsaften: Kl. 24: Matutin.

Nyttårsdag: Kl. 11: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

VOR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello, Ullernchausséen 52.

Julaften: Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 9.00: Høymesse.

2. juledag: Kl. 9.00: Messe.

Nyttårsdag: Kl. 9.00: Messe.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: 19.00 9.30 19.00	— 11.00 —	
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00 —	
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 18.30	11.00 —	
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		9.30	
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.: 18.30 8.00	11.00	
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.: 19.00	11.00	
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	9.30		
<i>Florida kapell</i>	19.00		
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45	
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00	
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.: 18.00 9.00	11.00	
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.: 18.00	10.00	
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—		
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45	
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30 9.30	10.45	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —	
<i>St. Elisabeth hospital</i> , IIa, tlf. 21 670	6.15	—	
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		11.00	
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	19.30	11.00	
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomveien 47, tlf. 81 783	8.00	—	
BODØ: <i>St. Eystens kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82		18.30	
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		11.00	

Fra katolsk presse

■ En uavhengig undersøkelse som er foretatt for den franske katolske ukeavisen LE PELELIN mener at nå syv av ti franske katolikker er for tanken om gifte prester. Et flertall stiller seg derimot fremdeles meget avvisende til forslag om at kvinner skal kunne ordineres.

Undersøkelsen viser en interessant utvikling i katolikkens mening om disse spørsmål i Frankrike:

En gallup i 1963 viste at 55 prosent av landets katolikker den gangen var for at Kirken fikk gifte prester i sin tjeneste. I 1968 hadde dette tall steget til 68 prosent og har altså i dag nådd 70 prosent.

Kvinner og menn var noenlunde likt fordelt i disse undersøkelsene, men alderen til de som ble spurt var ofte avgjørende. Gruppen 23 til 34 år stilte seg mer sympatisk til tanken enn de eldre.

Undersøkelsen omfattet videre også både praktiserende og ikke-praktiserende katolikker. Av de praktiserende var bare 42 prosent for ideen om gifte prester i Kirken.

Når det gjaldt tanken om kvinnelige prester ble resultatet av undersøkelsen helt anderledes:

Bare 38 prosent av de som ble spurt kunne tenke seg kvinner som katolske prester. De fleste av denne gruppen var unge mennesker. 48 prosent var helt imot tanken.

■ De katolske biskopene i Spania har gjennom sitt sosiale utvalg offentliggjort en uttalelse hvor de støtter arbeidernes krav om streikerett og fordømmer regjeringens innblanding i faglige spørsmål. I sin skrivelse forkaster også biskopene også vold og undertrykkelse og sier: «Blod flyter ikke bare av vold, men også av systematisk intoleranse».

Biskopene offentliggjorde dette med tanke på den planlagte folkeavstemning om landets fremtidige politiske struktur. Biskopene sier: «Politisk makt i hendene på noen få, uten kontroll, åpner veien for totalitære avgjørelser som hindrer folkets medbestemmelsesrett og fører til voldsreaksjoner».

De spanske biskopene går inn for en politisk pluralisme og at alle får delta i beslutningsprosessen. De sier blant annet:

«Vi ønsker å bidra, innenfor rammen av Kirkens oppgaver til et mer rettferdig og friere fellesskap mellom alle grupper og enkeltpersoner i det spanske samfunn.»

■ Det svenske tidsskriftet SIGNUM har følgende informasjon om Latin-Amerika:

«Bland Latinamerikas katolikker kan en ikke obetydlig polarisering, dvs skarpning av motsatta ståndpunkter, iakttas. Vad motsättningarna gäller är den «befrielseologi» som hävdar de kristnas medverkan i «den revolutionära processen». Den ståndpunkt företräds främst av yngre präster. Deras anti-pod är att söka bland vissa av de ledande biskoparna i CELAM, det latinamerikanska biskopsmötet, och bland aktiva katolska lekmän. Gränslinjerna är emellertid inte tydliga. Överhuvud taget är den katolska kyrkan i Latin-amerika svår att sätta på en enda formel när det gäller relationerna till samhäl-

let och dess utveckling. Så har det f. övr. även varit tidigare. Vid varje historisk tidpunkt kan man finna belägg för kyrkans samröre med de härskande såväl som engagemang för de fattiga. Bilden är inte alls så enkel som att biskoparna skulle vara konservativa och prästerna progressiva.

Den nya rörelsen inom kyrkan i Latinamerika kan denna höst fira sitt *tioårsjubileum*. Sedan Andra Vatikankonciliet

(1962—65) gett de inledande signalerna, kom Paulus VI:s rundskrivelse «Om folkens utveckling» (1967) och påvens besök i Colombia (1968). Dessa milstolpar ledde till de latinamerikanska biskoparnas konferens i *Medellin*, på sensommaren 1968, då de i påvens närvaro utgav sitt revolutionära dokument «Rättvisa och fred i Latinamerika». Dess budskap gick som en väckelse över kontinentens olika länder och

stift; det har talats om att en «befrielseeufori» utlöstes. En rad herdabrev över temat «kyrkan inför förändringen» såg dagen ljus.

Denna hänförelse utlöste en reaktion inom CELAM, där de ledande biskoparna såg till att några alltför avancerade teologer i CELAM:s sekretariat entledigades. Dessa tveksamma biskopar fick stöd av de katolska akademikernas latinamerikanska centralorganisation som brännmärkte befrielseteologin såsom «sekulariserad och politi-

(Forts. neste side.)

Åpningstider i desember:

1.12—11.12: kl. 9.00—17.00
13.12—23.12: kl. 9.00—18.00
lördager kl. 9.00—15.00
JULAFTEN ÅPENT kl. 9.00—12.00
Stengt mellom Jul og Nyttår

Nå har vi det største utvalget i:

Staller, krybbefigurer, madonnastatuer, ikoner, iconographie fra Chevetogne, kors, krusifikser og annen religiøs kunst fra Tyskland, Frankrike, Italia, Israel.

Kalendere:

Hummelkalendere, Ikonkalendere, Madonnakalendere, Middelalderkalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk, Mon Agenda, Butzon & Berckers Taschenkalender, Schwesternkalender.

Plater:

Gregoriansk-, ortodoks kirkemusikk, julemusikk fra hele verden, klassisk musikk og folkemusikk. Stort utvalg fra Folkways.

Julekort:

I år har vi det største og beste utvalg vi noensinne har hatt. Glem ikke røkelse, trekull, røkelseskar.

Og først og sist: BØKER!

Skandinavisk, engelsk, tysk, fransk religiøs og filosofisk litteratur.

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hammerfest
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

(Forts. fra forrige side.)

serande» och anklagade den för att väcka falska förhoppningar.

I Neue Züricher Zeitung 26/27 september behandlas mot-sättningarna kring den latin-amerikanska befrielse-teologin och framhålles att det snarare är fråga om en «rörelse» än en teologi eller lära. Den har nämligen knappast tagit sig uttryck i systematiska framställningar i bokform, utan mera gett nedslag i form av utprop, dokument, diskussionsutkast. NZZ framlägger teorin att denna rörelses rötter ytterst går tillbaka på de franska arbetar-prästernas verksamhet (1945—55). En viktig roll spelar också den teologiska fakulteten vid universitetet i Leuven (Louvain) i Belgien, där pater J. Comblin utvecklade sin «revolutionsteologi». Ändå får man inte tro att det bara är fråga om en latinamerikansk upprepning av en europeisk företeelse. Den latinamerikanska befrielse-teologin är alltigenom äkta latinamerikansk. Det rör sig om en ny förståelse av kontinentens underutveckling på basis av dependens- eller beroende-teorin. Underutvecklingen uppfattas inte som en rest av, utan som grundvalen till och ett element i den kapitalistiska utvecklingen. Närheten till marxismen är omisskänslig. Den teologiska konsekvensen är en befrielsehandling i form av de kristnas medverkan i den revolutionära processen.

BERGEN

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyrsforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Tlf. 99 016 Bergen

Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

FORSIKRINGS-AKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Eches Færrehandel

NYGARDSGT. 19

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Ensidigheten i denna teologiska syn är obestridlig. Rörelsen ifråga är imellertid svår att få ett grepp om. Organisatoriskt har den tagit form i «Centro de Estudios para el Desarrollo e Integracion de América Latina» (CEDIAL), som understöds av CELAM, alltså biskoparna och stiftet, och är att betrakta som en systerorganisation till CIDOC, rörelsens informations- och dokumentationsorgan.

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Leserbrev ...

Om sensur og litt til

Ja, her er jeg igjen. Og denne gangen er jeg sint. Ordentlig sint.

Det jeg skrev i mitt forrige innlegg, står jeg fortsatt ved, men det var to ting

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRÅ**

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24 Telegr.adr.:
33 55 25 Rustfriknut

**Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN**

Glads vel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeid

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

E. Sunde & Co. Røpleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 83

som gjorde meg arg da jeg leste innlegget på trykk. Det ene var at redaktøren hadde «forkortet» innlegget. Kom ikke å skyld på plassmangel, herr redaktør!

Det andre som gjorde meg arg, og det var det verste, er at det ser ut for meg som om «St. Olav» driver språklig sensur av leserinnlegg. Det ser ut for meg at redaktøren bekjenner seg til de s.k. arkaiske formene i språket vårt. Og det må han få lov til. Men han kan ikke forlange at vi skal gjøre det samme bare fordi «han vil ha det slik».

Nå er det selvsagt ikke meningen å bringe målstriden inn i «St. Olav»s spalter, men jeg synes at jeg måtte få gi

uttrykk for min forargelse. Redaktøren har gjentatte ganger oppfordret leserne til å skrive i bladet, og det er vel og bra. Men jeg synes ikke at de ovenfornevnte ting nettopp er noe incitament til å få leserne til å komme med innlegg, snarere tvert imot.

Dette må heller ikke oppfattes som negativ kritikk, men heller som et forsøk på å gjøre bladet enda bedre. Det er nemlig slik det er ment.

Det skal forresten bli morsomt å se om dette innlegget blir forkortet eller utsatt for språklig sensur. Eller begge deler.

Sverre Wetteland,
Haugesund.

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Pactofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3,50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Filser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

**ST. OLAV'S
REDAKSJON**

Tlf. 20 72 26

FILM

DET BLIR NOK VERRE

Det er et barskt trøstens ord som lyder slik til alle som gremmer seg: «Ta det med ro, det blir nok verre». Fordi anmelderen har interessert seg litt for science fiction og «fremtidsfilmer» har han begynt å se på dette utsagnet med nye øyne: kanskje det faktisk uttrykker hva svært mange mennesker tror?

For noen år siden ble det laget en film som het «Wostworld», og som handlet om en meget avansert fornøyelsespark. Gjestene som besøkte denne parken kunne velge mellom ville vesten, romertiden, middelalderen, orienten og noen andre alternativer, hvor omhyggelig programmerte roboter sørget for spennende, men ufarlig underholdning. Man kunne være med på revolverdueller med cowboys, gladiatorkamper og mye fornøylig, i sikker forvisning om at motstanderen skjøt med blanke skudd, og at blodet som fløt ut av ham når man selv fyrte bare var tomatsaft. Filmspennende ble det først da en av robotene gjorde opprør og begynte å drepe gjester for alvor.

I den grad var filmen en suksess at den nå har avfødt en fortsettelse, «Futureworld». Dette bind to i serien er hverken artistisk eller teknisk noe særlig verdifullt, det er slapt spilt og tynt i intrigen, og handler i all korthet om den samme fornøyelsesparken som denne gang er skalke-

skjul for et snedig komplott: innhaverne innbyr fremtredende offentlige personer til et gratis opphold, kopierer dem omhyggelig i form av roboter som ikke er til å skjelve fra originalen, programmerer dem i en bestemt politisk retning, og sender dem tilbake til jobbene. Verdensherredømmet ligger like om hjørnet, hvis det ikke hadde vært for et ungt journalistpar som avslører komplottet.

Ingen oppsiktsvekkende film, men den setter visse tanker i bevegelse. I gamle dager var fremtidsvisjonene oftest lyse; vi trodde, eller våre forfedre trodde, at menneskeheten var på vei oppover. Klokere og bedre statsmenn ville gjøre slutt på alle kriger, begrepet tortur var knyttet til middelalderen og nærmest utenkelig i opplyste moderne land, legene holdt på å overvinne alle sykdommer, arbeidet ble stadig lettere takket være maskinene, ferien og fritiden lengre, folk ble yngre og penere og lykkeligere. Så har vi lært noe annet om menneskenes hjerter, om hvilke Sigrid Undset sier at de er til alle tider uforanderlige, og om vår tilbøyelighet til å falle for fristelser som later til å bli større heller enn mindre. Men viktigere er det i denne sammenheng at underholdningsindustrien stadig presenterer oss for en fremtid som

er avgjort verre enn nåtiden. Visjonsfilmene og -bøkene foregår i samfunn hvor makten er konsentrert på få hender, hvor dirigeringen og overvåkingen er blitt dagligdagse realiteter. Samtidig som fremtidsmennesket oftest er romantisk kledd som en blanding av Lyn-Gordon og Tarzan, går han alltid bevestret — gjerne med sverd og strålepistol. Det er umulig å forestille seg en melkebutikkinnhaver eller en rørlegger eller en husmor i det militante fremtidssamfunnet. Den tekniske utviklingen har nådd zenit, mens man politisk sett lever under et verre diktatur enn Stalin-Russland eller Hitler-Tyskland. Det er vel ikke så alvorlig hvordan filmindustrien manipulerer mulighetene til å finne spennende historier — eller er det? Blir vi hjernevasket til å vente oss noe stadig verre av fremtiden. Er det slik at vi ikke er herrer over vår egen fremtid? Er det slik at vi i en stadig mer demokratisk samfunnsutvikling blir stadig mer umyndiggjort når det gjelder de virkelig betydningsfulle tingene — selve styringen av verdensskipet? Glir det motstandslost inn i oss at vi kan ta det med ro, for det blir nok verre uansett hva vi måtte ønske?

PER BANG.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning

Filmstoffet: Per Bang.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjonen og forlag: Akersveien 5, Oslo 1
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 60 pr. år
Kr. 30 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 70

Annonser: 10 dager før utg.dagen, 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648